

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика

Вікторія Стинська

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У
ВИЩІЙ ОСВІТІ**

Навчально-методичні рекомендації

Івано-Франківськ – 2025

УДК 378:37.091.3(072)
ББК 74.58(4Укр)я73
С-80

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Педагогічного факультету Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 6 від 20 січня 2025 р.)

Рецензенти:

Проконів Л.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Карпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Штифурак В.Є. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри права Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету.

С-80 Стинська В.

Компетентнісний підхід у вищій освіті: навчально-методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2025. 60 с.

У навчально-методичних рекомендаціях викладено теоретичні та практичні засади реалізації компетентнісного підходу у вищій освіті.

Матеріали спрямовані на формування умінь проектувати освітні програми та освітні компоненти, розробляти компетентнісно орієнтований силабус, визначати критерії оцінювання та застосовувати інноваційні методи навчання.

Видання адресовано здобувачам другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти, науково-педагогічним працівникам і менеджерам освіти.

УДК 378:37.091.3(072)
© В.Стинська, 2025

ПЕРЕДМОВА

Сучасна вища освіта розвивається в умовах глобалізації, цифрової трансформації та інтеграції до Європейського простору вищої освіти. У цих умовах традиційна знаннева парадигма поступається компетентнісній моделі підготовки фахівців, яка орієнтується не лише на засвоєння знань, а й на формування здатності діяти, приймати обґрунтовані рішення, критично мислити та професійно зростати.

Компетентнісний підхід у вищій освіті постає як методологічна основа модернізації освітнього процесу, узгоджена з положеннями Національної рамки кваліфікацій і стандартами вищої освіти. Його реалізація передбачає оновлення змісту навчання, технологій викладання та системи оцінювання результатів.

Курс «Компетентнісний підхід у вищій освіті» спрямований на формування системного розуміння теоретичних засад компетентнісної парадигми та механізмів її впровадження в освітню діяльність.

Дисципліна призначена для здобувачів другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти. Її зміст орієнтований на розвиток умінь проектувати освітні програми, визначати програмні результати навчання та формувати професійні компетентності.

Курс поєднує теоретичний і практичний модулі та спрямований на підготовку сучасного науково-педагогічного працівника, здатного забезпечувати якість освітнього процесу.

РОЗДІЛ 1. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

1. Загальна характеристика курсу

Загальний обсяг курсу	90 год.
Лекції	20 год.
Практичні заняття	10 год.
Самостійна робота	60 год.
Форма контролю	Залік

2. Тематичний план курсу

№	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
1	Цілісна концепція компетентнісного підходу в системі вищої освіти	2	-	4
2	Ієрархія компетентнісного підходу у вищій освіті	2	-	4
3	Теоретичні засади управління формуванням професійної компетентності НПП	2	-	4
4	Педагогічна компетентність як засіб оптимізації освітнього ресурсу	2	-	4
5	Комунікативна компетентність НПП	2	-	4
6	Управлінська компетентність	2	-	4

7	НПП Компетентнісний підхід у системі вищої освіти: вимоги і специфіка	-	2	4
8	Загальні, базові і спеціальні фахові компетентності викладача	-	2	4
9	Кваліфікаційні вимоги до науково- педагогічних працівників	-	2	4
10	Професійна компетентність науково- педагогічних працівників у ЗВО	-	2	4
11	Зарубіжний досвід формування професійної компетентності	-	2	4
12	НПП Дослідницька компетентність	-	2	4
13	НПП Інформаційна компетентність	-	2	4
14	НПП Проективна компетентність	-	2	4
15	НПП Рефлексивна компетентність	-	2	4
	НПП Усього	12	18	60

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

Тема 1. Цілісна концепція компетентнісного підходу в системі вищої освіти.

Гене́за компетентнісного підходу у вищій освіті. Аналіз базових понять компетентнісного підходу. Компетентнісний підхід як нова парадигма підготовки науково-педагогічного працівника. Нормативно-правова база запровадження компетентнісного підходу у вищій освіті. Переваги та проблеми впровадження компетентнісного підходу в освітню діяльність ЗВО.

Тема 2. Ієрархія компетентнісного підходу у вищій освіті.

Перелік компетентностей випускника 5, 6, 7 та 8 кваліфікаційного рівнів Національної рамки кваліфікацій. Дескриптори Національної рамки кваліфікацій. Стандарти вищої освіти. Компетентнісний підхід до формування освітніх програм. Інтегральна компетентність. Загальні компетентності. Спеціальні (фахові) компетентності.

Тема 3. Теоретичні засади управління формуванням професійної компетентності науково-педагогічного працівника.

Закономірності управління формуванням професійної компетентності науково-педагогічного працівника. Принципи управління формуванням професійної компетентності науково-педагогічного працівника. Зміст та технології управління формуванням професійної компетентності науково-педагогічного працівника. Функції та методи управління формуванням професійної

компетентності науково-педагогічного працівника. Шляхи формування особистісних якостей аспіранта у рамках компетентнісного підходу. Формування мотиваційної складової самоосвітньої компетентності науково-педагогічного працівника.

Тема 4. Педагогічна компетентність як засіб оптимізації освітнього ресурсу.

Сутність і зміст педагогічної компетентності науково-педагогічного працівника. Предметна компетентність науково-педагогічного працівника. Дидактична компетентність науково-педагогічного працівника. Методична компетентність науково-педагогічного працівника. Особливості педагогічної діяльності науково-педагогічного працівника.

Тема 5. Комунікативна компетентність науково-педагогічного працівника.

Сутність і зміст комунікативної компетентності науково-педагогічного працівника. Структура комунікативної компетентності науково-педагогічного працівника. Шляхи розвитку комунікативної компетентності науково-педагогічного працівника.

Тема 6. Управлінська компетентність науково-педагогічного працівника.

Сутність і зміст управлінської компетентності науково-педагогічного працівника. Структура управлінської компетентності науково-педагогічного працівника. Шляхи формування управлінської компетентності науково-педагогічного працівника.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВИМОГИ, ЗМІСТ І СПЕЦИФІКА ПРОЯВУ В НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета заняття - сформувати системне розуміння сутності компетентісного підходу як методологічної парадигми сучасної вищої освіти; розкрити його структурні елементи, нормативні засади та особливості реалізації в діяльності науково-педагогічного працівника.

I. Питання для обговорення

1. Поняттєво-категорійний апарат компетентісного підходу у вищій освіті: «компетенція», «компетентність», «результати навчання», «кваліфікація».
2. Етапи становлення компетентісного підходу в європейському та українському освітньому просторі.
3. Ієрархія компетентностей випускника: інтегральна, загальні, спеціальні (фахові).
4. Рівні готовності випускника до виконання професійних функцій відповідно до Національної рамки кваліфікацій.
5. Обмеження та ризики формалізації компетентісного підходу в освітній діяльності ЗВО.
6. Специфіка прояву компетентісної моделі у

діяльності науково-педагогічного працівника.

II. Завдання для самоконтролю

1. Поясніть відмінність між поняттями «компетенція» та «компетентність».
2. Охарактеризуйте співвідношення результатів навчання та кваліфікації.
3. Визначте місце інтегральної компетентності у структурі освітньої програми.
4. Проаналізуйте дескриптори одного з рівнів НРК.
5. Обґрунтуйте переваги та можливі ризики компетентнісного підходу.
6. Визначте особливості реалізації компетентнісної моделі в роботі викладача.

III. Аналітичні завдання

1. Побудуйте порівняльну таблицю:

Поняття	Зміст	Нормативне джерело	Практичне значення
---------	-------	--------------------	--------------------
2. Проаналізуйте одну освітню програму та визначте:
 - інтегральну компетентність;
 - загальні компетентності;
 - спеціальні компетентності;
 - програмні результати навчання.
3. Складіть логічну схему:
«НРК → Стандарт вищої освіти → Освітня програма → Дисципліна».

IV. Кейс-завдання

Кейс 1. Формалізація компетентностей

Ситуація: під час акредитації освітньої програми експертна група встановила, що компетентності вписані

формально і не узгоджені з результатами навчання.

Завдання:

1. Визначте можливі причини формалізації.
2. Запропонуйте механізм узгодження компетентностей і результатів навчання.
3. Розробіть критерії перевірки логічної відповідності.

Кейс 2. Компетентнісна модель викладача

Ситуація: викладач продовжує використовувати переважно репродуктивні методи навчання.

Завдання:

1. Проаналізуйте, які компетентності викладача потребують розвитку.
2. Запропонуйте шляхи модернізації освітнього процесу відповідно до компетентнісної парадигми.

V. Творче завдання

Розробіть міні-модель компетентнісного профілю викладача ЗВО, визначивши:

- ключові компетентності;
- рівні їх сформованості;
- індикатори оцінювання.

VI. Самостійна робота

1. Підготувати аналітичну довідку (3–4 стор.) «Компетентнісний підхід як методологічна основа реформування вищої освіти».
2. Проаналізувати нормативні документи (Закон України «Про вищу освіту», НРК, стандарт

спеціальності) з позицій компетентнісної логіки.

VII. Очікувані результати

Після виконання практичного заняття здобувачі повинні:

- володіти поняттєвим апаратом компетентнісного підходу;
- розуміти ієрархію компетентностей;
- аналізувати освітні програми відповідно до НРК;
- критично оцінювати ризики формалізації компетентностей;
- інтегрувати компетентнісну модель у власну професійну діяльність.

VIII. Критерії оцінювання

Рівень Характеристика

Високий Глибокий аналіз, логічна аргументація, інтеграція нормативних джерел

Достатній Коректне розуміння понять і структур

Середній Часткове розкриття змісту

Низький Формальне відтворення матеріалу

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

ЗАГАЛЬНІ, БАЗОВІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Мета - сформувати у здобувачів цілісне уявлення про систему загальних, базових і спеціальних (фахових) компетентностей викладача вищої школи як інтегровану основу його професійної діяльності; розвинути здатність до аналізу структури компетентностей, визначення критеріїв і рівнів їх сформованості, а також проектування індивідуальної траєкторії професійного становлення в контексті компетентнісного підходу.

I. Питання для обговорення

1. Сутність поняття «компетентність» у педагогічному та професійному вимірах.
2. Теоретичні підходи до класифікації компетентностей викладача вищої школи.
3. Загальні компетентності як універсальна основа професійної діяльності.
4. Базові компетентності викладача: структура та функціональне призначення.
5. Спеціальні (фахові) компетентності викладача ЗВО.
6. Критерії та рівні сформованості загальних, базових і спеціальних компетентностей.
7. Етапи становлення професійних компетентностей викладача вищої школи.
8. Взаємозв'язок особистісного розвитку і професійної компетентності.

II. Запитання і завдання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття «компетентність» як інтегративної характеристики особистості.
2. Поясніть відмінності між загальними, базовими та спеціальними компетентностями.
3. Назвіть структурні компоненти професійної компетентності викладача.
4. Визначте критерії оцінювання рівня сформованості компетентностей.
5. Охарактеризуйте рівні професійного розвитку викладача.
6. Обґрунтуйте роль рефлексії у становленні компетентності.
7. Поясніть значення базових компетентностей для професійної стабільності.
8. Визначте чинники формування спеціальних компетентностей.
9. Проаналізуйте співвідношення професійної та особистісної складових компетентності.
10. Сформулюйте власну модель компетентностей викладача ЗВО.

III. Пошукові завдання

1. Проаналізуйте міжнародні підходи до визначення компетентностей викладача вищої школи.
2. Дослідіть наукові джерела щодо структури професійної компетентності педагога.
3. Проаналізуйте стандарт підготовки науково-педагогічних кадрів і визначте перелік компетентностей.
4. Порівняйте моделі компетентностей викладача у

- різних країнах.
5. Визначте тенденції трансформації компетентностей у цифрову епоху.

IV. Творчі завдання

1. Розробіть структурну модель загальних, базових та спеціальних компетентностей викладача ЗВО.
2. Створіть аналітичну таблицю «Компетентність – критерії – індикатори – рівні сформованості».
3. Побудуйте профіль компетентнісного розвитку молодого викладача (3 етапи).
4. Розробіть систему внутрішнього моніторингу професійної компетентності кафедри.
5. Сформулюйте концепцію професійного зростання викладача упродовж 5 років.

V. Кейсові завдання

Кейс 1. Невідповідність компетентностей

Ситуація: Викладач демонструє високий рівень предметної підготовки, але має труднощі в організації взаємодії зі здобувачами.

Завдання:

1. Визначте, які компетентності є недостатньо сформованими.
2. Запропонуйте програму їх розвитку.
3. Визначте критерії оцінювання динаміки.

Кейс 2. Формування базових компетентностей

Ситуація: Молодий викладач проходить перший рік роботи в ЗВО.

Завдання:

1. Визначте перелік базових компетентностей, необхідних на стартовому етапі.
2. Розробіть модель наставництва.
3. Запропонуйте систему оцінювання професійної адаптації.

Кейс 3. Рівні сформованості компетентностей

Ситуація: Під час атестації викладача необхідно визначити рівень його професійної компетентності.

Завдання:

1. Розробіть критерії та показники оцінювання.
2. Визначте рівні сформованості (низький, достатній, високий, інноваційний).
3. Обґрунтуйте процедуру оцінювання.

Кейс 4. Цифрові компетентності викладача

Ситуація: Освітній процес активно цифровізується, проте викладачі не готові до використання сучасних платформ.

Завдання:

1. Визначте місце цифрової компетентності у структурі загальних і спеціальних компетентностей.
2. Розробіть програму підвищення кваліфікації.
3. Визначте показники результативності.

VI. Самостійна робота

1. Підготуйте аналітичну доповідь «Модель компетентнісного профілю викладача ЗВО» (3–4 стор.).
2. Складіть таблицю критеріїв та рівнів сформованості компетентностей.
3. Проаналізуйте власний професійний досвід з

- позицій компетентнісного підходу.
4. Розробіть індивідуальну траєкторію професійного розвитку науково-педагогічного працівника.

VII. Очікувані результати заняття

Після виконання практичного заняття здобувачі повинні:

- розуміти структуру професійної компетентності викладача ЗВО;
- розрізняти загальні, базові та спеціальні компетентності;
- визначати критерії та рівні їх сформованості;
- аналізувати професійну діяльність з позицій компетентнісного підходу;
- проектувати індивідуальну траєкторію професійного розвитку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Мета заняття – сформувати у здобувачів системне розуміння кваліфікаційних вимог до науково-педагогічних працівників у контексті нормативно-правового забезпечення вищої освіти, кадрової політики ЗВО та компетентнісної моделі професійної діяльності викладача.

II. Питання для обговорення

1. Поняття та структура кваліфікації науково-педагогічного працівника.

2. Нормативні вимоги до присвоєння вченого звання «доцент».
3. Нормативні вимоги до присвоєння вченого звання «професор».
4. Ліцензійні вимоги до кадрового забезпечення освітньої діяльності (п.38 Ліцензійних умов).
5. Освітні програми: освітньо-професійні та освітньо-наукові.
6. Навчальні плани та робочі програми дисциплін як інструменти реалізації кваліфікаційних вимог.
7. Силабус як сучасна форма представлення освітнього компонента.

III. Завдання для самоконтролю

1. Визначте структурні компоненти кваліфікації науково-педагогічного працівника.
2. Порівняйте вимоги до звання «доцент» і «професор».
3. Проаналізуйте п.38 Ліцензійних умов та визначте ключові кадрові критерії.
4. Охарактеризуйте відмінності між ОПП та ОНП.
5. Визначте роль силабуса у забезпеченні якості освіти.

IV. Аналітичні завдання

1. Проаналізуйте приклад освітньої програми та визначте її відповідність стандарту вищої освіти.
2. Оцініть відповідність кадрового складу кафедри ліцензійним вимогам.
3. Розробіть структуру силабуса відповідно до компетентнісного підходу.

V. Кейсові завдання

Кейс 1: Акредитація освітньої програми

Ситуація: Під час акредитації експертна група встановила недостатню відповідність кадрового забезпечення вимогам стандарту.

Завдання:

1. Визначте можливі причини невідповідності.
2. Запропонуйте план усунення недоліків.
3. Обґрунтуйте механізм моніторингу кадрової якості.

Кейс 2. Невідповідність наукового профілю викладача освітньому компоненту

Ситуація: викладач із науковим ступенем і вченим званням читає дисципліну, яка частково не відповідає його науковій спеціалізації. Під час внутрішнього аудиту якості освіти встановлено, що його публікаційна активність і наукові дослідження не пов'язані зі змістом освітнього компонента.

Завдання:

1. Проаналізуйте, які кваліфікаційні вимоги в цій ситуації потребують перегляду.
2. Визначте ризики для якості освітнього процесу та акредитації програми.
3. Запропонуйте управлінські рішення (підвищення кваліфікації, стажування, перерозподіл дисциплін, формування команди викладачів).
4. Обґрунтуйте роль компетентнісного підходу в узгодженні кадрового потенціалу зі змістом освітньої програми.

Кейс 3. Професійна атестація та відповідність кваліфікаційним вимогам

Ситуація: На кафедрі відбувається чергова атестація науково-педагогічних працівників. Один із викладачів має значний педагогічний стаж, позитивні відгуки здобувачів освіти та методичні напрацювання, проте:

- не має достатньої кількості публікацій у фахових виданнях;
- не бере участі у міжнародних наукових проєктах;
- не проходив підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років.

Завдання:

1. Визначте, які кваліфікаційні критерії не виконано відповідно до чинних нормативних вимог.
2. Запропонуйте індивідуальну програму професійного вдосконалення (наукова діяльність, підвищення кваліфікації, міжнародна активність).
3. Розробіть критерії оцінювання динаміки професійного зростання викладача протягом наступних 2–3 років.

VI. Очікувані результати

Після заняття здобувачі повинні:

- розуміти нормативну базу кваліфікаційних вимог;
- аналізувати кадрову відповідність освітніх програм;
- розрізняти ОПП і ОНП;
- орієнтуватися у структурі навчального плану та силабуса;
- оцінювати якість кадрового забезпечення ЗВО.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА У ЗВО

Мета заняття - сформуванати цілісне уявлення про структуру професійної компетентності науково-педагогічного працівника як інтегрованої системи взаємопов'язаних компетентностей, що забезпечують ефективність освітньої, наукової, управлінської та соціальної діяльності у закладі вищої освіти.

I. Питання для обговорення

1. Поняття професійної компетентності науково-педагогічного працівника.
2. Педагогічна компетентність: структура та функції.
3. Комунікативна та фасилітаційна компетентність у професійній діяльності.
4. Управлінська компетентність викладача як суб'єкта освітнього процесу.
5. Рефлексивна та аутопсихологічна компетентність як основа професійного саморозвитку.
6. Дослідницька компетентність та її значення у підготовці конкурентоспроможного фахівця.
7. Проєктивна компетентність і стратегія освітнього проєктування.
8. Соціальна та конфліктологічна компетентність у середовищі ЗВО.
9. Іншомовна компетентність у контексті академічної мобільності.
10. Інформаційна компетентність як складова

цифрової трансформації освіти.

II. Теоретичні орієнтири

Професійна компетентність науково-педагогічного працівника розглядається як інтегрована система знань, умінь, ціннісних орієнтацій, досвіду та особистісних якостей, що забезпечують результативність педагогічної та наукової діяльності.

Вона має багатокомпонентну структуру і включає: педагогічну; комунікативну; управлінську; рефлексивну; дослідницьку; проєктивну; соціальну; конфліктологічну; аутопсихологічну; іншомовну; фасилітаційну; інформаційну компетентності.

Педагогічна компетентність охоплює:

- дидактичні знання;
- методичну майстерність;
- здатність до організації освітнього процесу;
- оцінювальну діяльність.

Комунікативна та фасилітаційна компетентність передбачає:

- ефективну міжособистісну взаємодію;
- культуру професійного спілкування;
- здатність організовувати групову динаміку;
- підтримку навчальної мотивації.

Управлінська компетентність включає:

- планування освітньої діяльності;
- організацію навчального процесу;
- прийняття управлінських рішень;

- моніторинг результатів.

Рефлексивна та аутопсихологічна компетентність характеризується:

- здатністю до самоаналізу;
- усвідомленням професійних сильних і слабких сторін;
- саморегуляцією;
- професійною відповідальністю.

Дослідницька компетентність передбачає:

- володіння методологією дослідження;
- здатність до аналізу наукової інформації;
- академічну добросовісність;
- інтеграцію результатів дослідження в освітній процес.

Проективна компетентність виявляється у:

- проектуванні освітніх програм;
- розробленні навчальних курсів;
- стратегічному плануванні професійної діяльності.

Соціальна та конфліктологічна компетентність охоплює:

- здатність до співпраці;
- дотримання етичних норм;
- конструктивне вирішення конфліктів.

Іншомовна компетентність забезпечує:

- участь у міжнародних проектах;
- академічну мобільність;

- публікаційну активність у міжнародних виданнях.

Інформаційна компетентність передбачає:

- володіння цифровими технологіями;
- використання LMS та онлайн-платформ;
- забезпечення інформаційної безпеки.

III. Завдання для самоконтролю

1. Визначте структуру професійної компетентності викладача.
2. Поясніть взаємозв'язок педагогічної та дослідницької компетентності.
3. Обґрунтуйте роль рефлексивної компетентності у професійному зростанні.
4. Визначте критерії сформованості управлінської компетентності.
5. Проаналізуйте значення інформаційної компетентності в умовах цифровізації.

IV. Аналітичне завдання

Побудуйте модель професійної компетентності викладача ЗВО, визначивши:

- ключові компоненти;
- взаємозв'язки між ними;
- рівні сформованості.

V. Кейс

Кейс 1. Професійний профіль викладача

Ситуація: під час внутрішнього аудиту якості освіти виявлено, що викладач демонструє високий рівень наукової активності, але має труднощі в організації

комунікації зі здобувачами.

Завдання:

1. Визначте, які складові професійної компетентності сформовані на високому рівні, а які потребують розвитку.
2. Проаналізуйте причини виникнення компетентнісного дисбалансу.
3. Розробіть модель індивідуальної траєкторії професійного вдосконалення викладача (з урахуванням педагогічної, комунікативної, фасилітаційної, рефлексивної та конфліктологічної компетентностей).
4. Запропонуйте критерії оцінювання позитивної динаміки змін.
5. Визначте роль рефлексивної та аутопсихологічної компетентностей у подоланні зазначених проблем.

Кейс 2. «Цифрова трансформація кафедри: виклик для професійної компетентності»

Ситуація: у межах стратегії розвитку університету кафедра повинна перейти на змішаний формат навчання з активним використанням цифрових освітніх платформ, міжнародних онлайн-проектів та англомовних курсів.

Один із досвідчених викладачів має високий педагогічний авторитет, значний стаж роботи, добрі комунікативні якості, проте:

- недостатньо володіє цифровими інструментами;
- уникає використання LMS та інтерактивних платформ;

- не бере участі в міжнародних програмах;
- скептично ставиться до освітніх інновацій.

Завдання:

1. Визначте, які складові професійної компетентності потребують розвитку.
2. Проаналізуйте, які ризики для освітньої якості виникають у разі збереження такої ситуації.
3. Розробіть модель професійного вдосконалення (короткострокову та довгострокову).
4. Запропонуйте механізми мотивації до змін.
5. Визначте роль рефлексивної компетентності у процесі професійної трансформації.
6. Обґрунтуйте, як поєднати досвідченість викладача з необхідністю цифрової модернізації.

VI. Очікувані результати

Після заняття здобувачі повинні:

- розуміти багатокомпонентну структуру професійної компетентності;
- аналізувати рівень сформованості окремих компетентностей;
- проєктувати траєкторію професійного розвитку;
- застосовувати компетентнісний підхід до оцінювання діяльності викладача.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Мета заняття - сформувати в здобувачів здатність до порівняльно-педагогічного аналізу моделей професійного розвитку науково-педагогічних працівників у різних країнах; розвинути навички добору джерел, узагальнення даних і презентації результатів дослідження з урахуванням релевантності для системи вищої освіти України.

I. Завдання заняття

Підготувати доповідь (із презентацією) на тему: «Формування професійної компетентності науково-педагогічних працівників у (обраній країні)» (країна — на вибір здобувача вищої освіти).

II. Орієнтовна структура доповіді (академічний шаблон)

1. Короткий профіль системи вищої освіти країни (типи ЗВО, автономія, кадрові посади).
2. Нормативно-інституційні механізми забезпечення якості викладання (акредитація, вимоги до викладачів, професійні стандарти).
3. Модель професійного розвитку викладачів (підготовка, адаптація, підвищення кваліфікації, сертифікація/peer review).
4. Компетентності викладача (педагогічні, цифрові, дослідницькі, комунікативні тощо) та як вони

- вбудовані у систему.
5. Інструменти підтримки (центри викладання і навчання, менторство, гранти на teaching innovation, micro-credentials).
 6. Оцінювання діяльності викладача (KPI/портфоліо, студентські опитування, зовнішня експертиза, академічна добросесність).
 7. Переваги, ризики та обмеження моделі (критичний аналіз).
 8. Висновки та можливості адаптації для України (3–5 пропозицій).

III. Вимоги до презентації

- Обсяг: 10–12 слайдів.
- Структура: *вступ* → *модель країни* → *механізми* → *приклади* → *висновки/адаптація*.
- На кожному слайді: 1 теза + 1–2 факти/приклади (без перевантаження текстом).
- Обов'язково: список джерел (мінімум 5 позицій; бажано — офіційні документи, університетські поліси, статті з індексованих видань).

IV. Запитання для самоконтролю

1. Які інституції в обраній країні відповідають за підвищення якості викладання?
2. Чи існують формальні вимоги до педагогічної підготовки викладача?
3. Які компетентності визнаються ключовими та як вони оцінюються?
4. Які механізми підтримують інновації у викладанні?

5. Визначте елементи моделі, що є потенційно релевантними та адаптивними для системи вищої освіти України.

V. Критерії оцінювання доповіді

Критерій	Зміст	Макс. бал
Науковість достовірність	і якість джерел, коректність фактів	20
Аналітичність	порівняння, узагальнення, критичність	20
Структурованість	логіка, послідовність, висновки	15
Практична релевантність	пропозиції адаптації для України	20
Презентація	візуальна культура, чіткість тез	15
Академічна добросовісність	коректні посилання, відсутність запозичень	10
Разом		100

VI. Рекомендовані країни/напрями (для різних акцентів)

- Фінляндія / Нідерланди — quality assurance, teaching excellence, центри викладання.
- Велика Британія — професійні рамки викладання (teaching standards), Fellowship, peer review.
- США / Канада — faculty development, teaching portfolio, tenure & promotion.

- Німеччина / Австрія — університетська автономія, didactics programs, Habilitation/професорські траєкторії.
- Польща / Чехія — близький контекст реформ, інструменти забезпечення якості.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6 **ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА**

Мета заняття - сформувати системне розуміння дослідницької компетентності науково-педагогічного працівника як ключової складової його професійної компетентності; розвинути здатність до методологічного аналізу наукової діяльності, інтеграції ІКТ у дослідницький процес та оцінювання ефективності наукової роботи в умовах сучасної трансформації вищої освіти.

II. Питання для обговорення

1. Сутність дослідницької компетентності науково-педагогічного працівника.
2. Місце дослідницької компетентності у структурі професійної компетентності викладача ЗВО.
3. Структура дослідницької компетентності: методологічний, аналітичний, проєктувальний, комунікативний та рефлексивний компоненти.
4. ІКТ-компетентність як складова дослідницької діяльності.
5. Академічна доброчесність як нормативна основа

- дослідницької культури.
6. Особливості дослідницької діяльності науково-педагогічного працівника в умовах інтеграції освіти і науки.
 7. Публікаційна активність та наукометричні показники як критерії оцінювання дослідницької компетентності.

III. Теоретичні орієнтири

1. Сутність дослідницької компетентності

Дослідницька компетентність науково-педагогічного працівника розглядається як інтегративна характеристика особистості, що відображає його готовність і здатність здійснювати науковий пошук, конструювати та реалізовувати дослідницькі проекти, інтерпретувати результати й впроваджувати їх у освітній процес.

Вона включає:

- методологічну культуру;
- здатність до формулювання наукової проблеми;
- володіння методами дослідження;
- аналітичне мислення;
- навички інтерпретації результатів;
- готовність до наукової комунікації.

2. Структура дослідницької компетентності

Компоненти:

Методологічний компонент

- знання філософських і загальнонаукових засад дослідження;
- розуміння логіки наукового пізнання;
- здатність обґрунтовувати вибір методів.

Проектувальний компонент

- формулювання гіпотез;
- розроблення програми дослідження;
- планування етапів наукової роботи.

Аналітико-інтерпретаційний компонент

- обробка емпіричних даних;
- використання статистичних методів;
- критичний аналіз результатів.

Комунікативний компонент

- підготовка наукових публікацій;
- участь у конференціях;
- академічна дискусія.

Рефлексивний компонент

- самооцінювання наукової діяльності;
- корекція дослідницької стратегії;
- усвідомлення наукової відповідальності.

3. ІКТ-компетентність у структурі дослідницької компетентності

ІКТ-компетентність передбачає:

- роботу з науковими базами даних (Scopus, Web of Science, Google Scholar);
- використання програм статистичної обробки даних;
- застосування програм керування бібліографією;
- володіння онлайн-інструментами наукової комунікації;
- використання цифрових платформ для міжнародної співпраці.

Таким чином, ІКТ-компонент забезпечує технологічну ефективність дослідницької діяльності та підвищує її

результативність.

4. Особливості дослідницької діяльності науково-педагогічного працівника

Дослідницька діяльність викладача ЗВО має такі специфічні ознаки:

1. Поєднання наукової та педагогічної функцій.
2. Орієнтація на інтеграцію результатів дослідження в освітній процес.
3. Необхідність відповідності міжнародним стандартам академічної доброчесності.
4. Врахування наукометричних критеріїв оцінювання.
5. Участь у грантовій, проєктній та міжінституційній співпраці.

IV. Завдання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність дослідницької компетентності викладача ЗВО.
2. Назвіть структурні компоненти дослідницької компетентності.
3. Поясніть роль ІКТ у сучасній науковій діяльності.
4. Обґрунтуйте значення академічної доброчесності.
5. Визначте критерії оцінювання дослідницької компетентності.

V. Практичні завдання

1. Складіть структурну модель дослідницької компетентності науково-педагогічного працівника.
2. Розробіть критерії оцінювання рівнів її сформованості (базовий, достатній, високий, інноваційний).

3. Проаналізуйте власну наукову діяльність за визначеними компонентами.
4. Розробіть індивідуальну стратегію підвищення дослідницької компетентності на 3 роки.

VI. Кейсове завдання

Кейс: Низька публікаційна активність

Ситуація: під час моніторингу діяльності кафедри встановлено низький рівень публікацій у міжнародних виданнях.

Завдання:

1. Визначте, які компоненти дослідницької компетентності потребують розвитку.
2. Запропонуйте програму підвищення дослідницької активності.
3. Розробіть систему внутрішнього моніторингу наукової діяльності.

VII. Очікувані результати

Після заняття здобувачі повинні:

- розуміти структуру дослідницької компетентності;
- аналізувати власний рівень наукової підготовки;
- інтегрувати ІКТ у дослідницький процес;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- проектувати траєкторію наукового розвитку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Мета заняття - сформувати у здобувачів системне розуміння інформаційної компетентності науково-педагогічного працівника як інтегрованої складової його професійної компетентності в умовах цифровізації вищої освіти; розвинути здатність до аналізу, оцінювання та практичного застосування інформаційних ресурсів у науково-педагогічній діяльності.

II. Питання для обговорення

1. Сутність інформаційної компетентності науково-педагогічного працівника.
2. Інформаційна компетентність у структурі професійної компетентності викладача ЗВО.
3. Структура інформаційної компетентності: когнітивний, операційний, ціннісно-мотиваційний та рефлексивний компоненти.
4. Інформаційна культура як основа академічної діяльності.
5. Цифрова трансформація вищої освіти та нові вимоги до викладача.
6. Академічна доброчесність та інформаційна етика.
7. Інформаційна безпека та відповідальне використання цифрових ресурсів.

III. Теоретичні орієнтири

1. Сутність інформаційної компетентності

Інформаційна компетентність науково-педагогічного

працівника розглядається як здатність ефективно здійснювати пошук, критичний аналіз, обробку, інтерпретацію, збереження та поширення інформації в освітній і науковій діяльності з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Вона охоплює:

- інформаційну грамотність;
- цифрову грамотність;
- навички роботи з науковими базами даних;
- здатність до інтеграції цифрових інструментів в освітній процес;
- відповідальне використання інформації.

2. Структура інформаційної компетентності

Інформаційну компетентність доцільно розглядати як багатокомпонентну систему:

Когнітивний компонент

- знання джерел інформації;
- розуміння методів інформаційного пошуку;
- володіння принципами академічної етики.

Операційно-діяльнісний компонент

- навички роботи з електронними бібліотеками, базами даних;
- використання LMS, цифрових платформ;
- застосування інструментів аналізу даних.

Ціннісно-мотиваційний компонент

- усвідомлення значущості інформаційної культури;
- відповідальне ставлення до інформаційної діяльності.

Рефлексивний компонент

- здатність до самооцінювання інформаційної діяльності;
- аналіз ефективності використання цифрових ресурсів.

3. Особливості інформаційної діяльності науково-педагогічного працівника

Інформаційна діяльність викладача ЗВО має подвійний характер:

1. Освітній аспект

- підготовка навчально-методичних матеріалів;
- використання електронних ресурсів;
- створення цифрового освітнього контенту;
- організація дистанційного навчання.

2. Науковий аспект

- пошук наукової інформації;
- підготовка публікацій;
- участь у міжнародних базах цитування;
- робота з наукометричними показниками.

3. Комунікативний аспект

- участь у професійних мережах;
- академічна мобільність;
- міжнародна співпраця.

IV. Завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення інформаційної компетентності викладача ЗВО.
2. Визначте структурні компоненти інформаційної компетентності.
3. Поясніть роль інформаційної грамотності у науковій діяльності.
4. Обґрунтуйте значення академічної доброчесності у роботі з інформацією.
5. Проаналізуйте вплив цифровізації на професійну діяльність викладача.

V. Практичні завдання

1. Проведіть аудит власної інформаційної компетентності (самооцінювання за 4 компонентами).
2. Розробіть перелік цифрових інструментів, необхідних для викладання дисципліни.
3. Проаналізуйте наукометричний профіль (Google Scholar, ORCID, Scopus — за наявності) та визначте напрями його вдосконалення.
4. Складіть алгоритм перевірки академічної доброчесності навчальних матеріалів.

VI. Кейсове завдання

Кейс: Порушення академічної етики

Ситуація: під час перевірки навчально-методичних матеріалів було виявлено некоректні запозичення без посилань на джерела.

Завдання:

1. Визначте, які складові інформаційної компетентності є недостатньо сформованими.
2. Запропонуйте програму підвищення інформаційної культури викладачів.
3. Обґрунтуйте механізми запобігання подібним порушенням.

VII. Очікувані результати

Після заняття здобувачі повинні:

- розуміти сутність інформаційної компетентності;
- визначати її структуру;
- аналізувати власний рівень інформаційної

- грамотності;
- інтегрувати цифрові інструменти в освітню діяльність;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8 ПРОЄКТНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Мета заняття - сформувати системне уявлення про проектну компетентність науково-педагогічного працівника як здатність ініціювати, планувати, реалізовувати та оцінювати освітні й наукові проекти; розвинути навички проектного мислення, командної взаємодії та стратегічного управління проектами в системі вищої освіти.

I. Питання для обговорення

1. Сутність проектної компетентності науково-педагогічного працівника.
2. Проектна діяльність у системі професійних функцій викладача ЗВО.
3. Структура проектної компетентності: когнітивний, організаційний, управлінський, комунікативний, рефлексивний компоненти.
4. Освітні та наукові проекти у діяльності викладача.
5. Грантова діяльність як форма реалізації проектної компетентності.
6. Командна взаємодія та лідерство у проектній

- роботі.
7. Оцінювання результативності проєктної діяльності.

II. Теоретичні орієнтири

1. Сутність проєктної компетентності

Проєктна компетентність визначається як інтегрована здатність науково-педагогічного працівника до:

- формулювання ідеї проєкту;
- визначення цілей і завдань;
- планування ресурсів і строків;
- організації командної роботи;
- управління реалізацією;
- оцінювання результатів і впровадження отриманих продуктів.

Вона передбачає поєднання стратегічного мислення, організаційних умінь і відповідальності за кінцевий результат.

2. Структура проєктної компетентності

Компоненти:

Когнітивний компонент

- знання основ проєктного менеджменту;
- розуміння логіки освітніх і наукових проєктів;
- орієнтація у грантових можливостях.

Організаційно-управлінський компонент

- планування етапів реалізації;
- розподіл функцій у команді;
- контроль виконання завдань.

Комунікативний компонент

- ведення переговорів;
- публічна презентація результатів;

– взаємодія з партнерами та стейкхолдерами.

Інноваційний компонент

- здатність генерувати нові ідеї;
- інтеграція сучасних технологій у проєкт.

Рефлексивний компонент

- оцінювання ефективності реалізації;
- аналіз ризиків;
- корекція проєктної стратегії.

3. Особливості проєктної діяльності науково-педагогічного працівника

Проєктна діяльність викладача ЗВО має специфічні характеристики:

1. Поєднання освітньої та наукової складових.
2. Орієнтація на компетентнісні результати.
3. Необхідність залучення зовнішніх ресурсів (гранти, партнерства).
4. Міждисциплінарність і командна взаємодія.
5. Відповідність міжнародним стандартам якості.

IV. Завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення проєктної компетентності викладача ЗВО.
2. Назвіть її структурні компоненти.
3. Поясніть відмінність між проєктною та проєктивною компетентністю.
4. Обґрунтуйте роль грантової діяльності у формуванні проєктної компетентності.
5. Визначте критерії оцінювання результативності проєктної діяльності.

V. Практичні завдання

1. Розробіть концепцію освітнього або наукового міні-проєкту (мета, завдання, очікувані результати, ресурси).
2. Складіть календарний план реалізації проєкту.
3. Визначте потенційні ризики та способи їх мінімізації.
4. Розробіть структуру грантової заявки (скорочений варіант).

VI. Кейсове завдання

Кейс: Нереалізований проєкт

Ситуація: кафедра подала заявку на грант, але проєкт не отримав фінансування.

Завдання:

1. Проаналізуйте можливі причини відмови.
2. Визначте, які компоненти проєктної компетентності потребують розвитку.
3. Запропонуйте алгоритм удосконалення наступної заявки.

VII. Очікувані результати

Після заняття здобувачі повинні:

- розуміти сутність проєктної компетентності;
- володіти базовими навичками проєктного планування;
- аналізувати ефективність реалізації проєктів;
- формувати стратегію розвитку власної проєктної діяльності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

РЕФЛЕКСИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Мета заняття - сформувати у здобувачів системне розуміння рефлексивної компетентності науково-педагогічного працівника як інтегративної складової його професійної компетентності; розвинути здатність до професійного самоаналізу, критичного осмислення педагогічної та наукової діяльності й конструювання індивідуальної траєкторії професійного саморозвитку.

I. Питання для обговорення

1. Сутність рефлексивної компетентності науково-педагогічного працівника.
2. Рефлексія як психологічний і педагогічний феномен.
3. Структура рефлексивної компетентності викладача ЗВО.
4. Рефлексія у педагогічній, науковій та управлінській діяльності.
5. Самооцінювання та саморегуляція як механізми професійного розвитку.
6. Рефлексивна культура в умовах забезпечення якості вищої освіти.

II. Теоретичні орієнтири

1. Сутність рефлексивної компетентності

Рефлексивна компетентність науково-педагогічного працівника визначається як здатність до усвідомленого аналізу власної професійної діяльності, оцінювання її

результативності, виявлення проблемних аспектів і визначення шляхів їх подолання.

Вона передбачає:

- критичне мислення;
- здатність до самооцінювання;
- професійну самосвідомість;
- готовність до змін і самовдосконалення.

2. Структура рефлексивної компетентності

Компоненти::

Когнітивний компонент

- знання теоретичних основ рефлексії;
- розуміння механізмів професійного саморозвитку.

Аналітичний компонент

- здатність до самоаналізу педагогічної діяльності;
- виявлення причин професійних труднощів;
- оцінювання ефективності прийнятих рішень.

Регулятивний компонент

- корекція професійної поведінки;
- постановка нових цілей;
- планування подальшого розвитку.

Ціннісно-мотиваційний компонент

- внутрішня потреба в самовдосконаленні;
- відповідальність за результати діяльності.

3. Особливості рефлексивної діяльності науково-педагогічного працівника

Рефлексивна діяльність викладача має багатовимірний характер і охоплює:

1. Педагогічний рівень

- аналіз методів викладання;

- оцінювання навчальних результатів;
- вдосконалення освітніх технологій.

2. Науковий рівень

- критичний аналіз результатів досліджень;
- переосмислення наукової стратегії;
- визначення перспектив розвитку досліджень.

3. Особистісний рівень

- усвідомлення професійної ідентичності;
- регуляція емоційних станів;
- формування професійної стійкості.

III. Завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення рефлексивної компетентності викладача ЗВО.
2. Назвіть її структурні компоненти.
3. Поясніть роль самооцінювання у професійній діяльності.
4. Обґрунтуйте значення рефлексії у забезпеченні якості освіти.
5. Визначте критерії сформованості рефлексивної компетентності.

IV. Практичні завдання

1. Проведіть самоаналіз власної професійної діяльності за визначеними компонентами.
2. Розробіть індивідуальний план професійного саморозвитку на рік.
3. Складіть рефлексивний щоденник (структурований шаблон).
4. Проаналізуйте конкретну педагогічну ситуацію з позиції рефлексивного підходу.

V. Кейсове завдання

Кейс 1: Низька ефективність навчального курсу

Ситуація: після проведення опитування здобувачів освіти було виявлено зниження рівня задоволеності якістю викладання дисципліни.

Завдання:

1. Визначте, які аспекти рефлексивної компетентності мають бути активізовані.
2. Запропонуйте алгоритм професійного самоаналізу ситуації.
3. Сформулюйте план корекційних дій.

Кейс 2: Низька активність здобувачів під час занять

Ситуація: під час лекцій і семінарських занять здобувачі вищої освіти демонструють пасивність, не беруть участі в обговореннях, не ставлять запитань.

Завдання:

1. Проаналізуйте можливі причини пасивності здобувачів освіти (психолого-педагогічні, методичні, організаційні) та визначте, які з них можуть бути пов'язані з діяльністю викладача.
2. Окресліть складові рефлексивної компетентності, які необхідно активізувати для подолання ситуації, та аргументуйте їхню значущість.
3. Розробіть короткий план дій викладача, спрямований на підвищення навчальної мотивації та активізації пізнавальної діяльності студентів (3–5 конкретних кроків).

Кейс 3: Професійне вигорання викладача

Ситуація: науково-педагогічний працівник відчуває зниження професійної мотивації, емоційну втому, зменшення інтересу до викладання та наукової діяльності. Здобувачі освіти починають помічати формальність у проведенні занять.

Завдання:

1. Визначте ознаки професійного вигорання та проаналізуйте, як вони можуть впливати на якість освітнього процесу і взаємодію зі здобувачами освіти.
2. Окресліть аспекти рефлексивної компетентності, які необхідно активізувати для подолання ситуації (самоусвідомлення, емоційна саморегуляція, ціннісна рефлексія, професійне самопроекування тощо).
3. Розробіть програму відновлення професійної ефективності, що включатиме:
 - індивідуальні кроки (самоаналіз, планування відпочинку, підвищення кваліфікації);
 - організаційну підтримку (менторинг, академічна мобільність, професійні спільноти);
 - довгострокову стратегію професійного розвитку.

VII. Очікувані результати

Після заняття здобувачі повинні:

- планувати індивідуальну траєкторію розвитку;
- застосовувати рефлексивні методи у педагогічній і науковій діяльності;
- інтегрувати рефлексію в систему забезпечення якості освіти.

РОЗДЛ 4. САМОСТІЙНА РОБОТА

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади компетентнісного підходу

Завдання 1. Аналітичний огляд

Підготуйте аналітичний конспект (3–4 стор.) на тему:

«Еволюція компетентнісного підходу в європейському та українському освітньому просторі».

У роботі висвітліть:

- сутність понять «компетенція» і «компетентність»;
- взаємозв'язок результатів навчання та компетентностей;
- нормативні орієнтири впровадження компетентнісної моделі у ЗВО.

Завдання 2. Порівняльна таблиця

Складіть порівняльну характеристику:

- знанневої (традиційної) моделі освіти
- компетентнісної моделі освіти

Критерії порівняння:

мета навчання, роль викладача, роль студента, методи навчання, система оцінювання, очікувані результати.

Модуль 2. Компетентнісний підхід у проектуванні освітнього процесу

Завдання 3. Аналіз освітньої програми

Проаналізуйте одну з освітніх програм ЗВО (за спеціальністю) та:

1. Визначте перелік загальних і фахових компетентностей.

2. Проаналізуйте відповідність компетентностей результатам навчання.
3. Зробіть висновок щодо логіки їх узгодження.
Оформлення: аналітична довідка (2–3 стор.).

Завдання 4. Проєктування результатів навчання

Розробіть 5–7 результатів навчання до вибраної дисципліни відповідно до компетентнісного підходу.

У вимогах:

- використання дієслів активної дії;
- відповідність рівням таксономії Блума;
- вимірюваність результатів.

Модуль 3. Методи та технології формування компетентностей

Завдання 5. Методичний кейс

Розробіть фрагмент заняття (30 хв), спрямований на формування конкретної компетентності (загальної або фахової).

Описати:

- мету;
- компетентність;
- методи роботи;
- інструменти оцінювання;
- очікувані результати.

Завдання 6. Рефлексивне есе

Напишіть есе (2–3 стор.) на тему:
«Компетентнісний підхід як чинник підвищення якості вищої освіти».

У тексті відобразіть:

- власну професійну позицію;
- можливості та ризики впровадження;
- перспективи розвитку.

Модуль 4. Оцінювання результатів навчання в компетентнісній моделі

Завдання 7. Розроблення критеріїв оцінювання

Створіть рубрикатор (критерії + рівні) для оцінювання однієї компетентності.

Рубрикатор має містити:

- 3–4 критерії;
- 4 рівні сформованості;
- чіткі дескриптори.

Завдання 8. Самодіагностика

Заповніть таблицю самооцінювання власної готовності працювати в умовах компетентнісного підходу:

Компонент	Рівень (низький/достатній/високий)	Потреби розвитку
------------------	---	-----------------------------

Напишіть короткий висновок (1 стор.).

Форми звітності

- аналітична довідка;
- таблиці;
- проектні розробки;
- есе;
- презентація (за потреби).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Адаптивне управління: міжгалузеві зв'язки, науково-прикладний аспект : колективна монографія / Г.В. Єльнікова, Т.А. Борова, З.В. Рябова та ін. ; за заг. і наук. ред. Г.В. Єльнікової. Харків : Мачулін, 2017. 440 с.

2. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* / Авт.кол.: Стинська В.В., Прокопів Л.М., Завгородня Т.К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стражнікова І.В., Ковальчук В.М., Салига Н.М. [За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів]. Івано-Франківськ, 2021. 430 с.

3. Варецька О. В. Розвиток соціальної компетентності вчителя початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти : *монографія*. Запоріжжя : Кругозір, 2015. 532 с.

4. Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика (за результатами дослідження в Київському університеті імені Бориса Грінченка) / Хоружа Л., Братко М., Котенко О., Мельниченко О., Прошкін В. [за наук. ред. д-ра пед. наук, професора Л. Хоружої]. Київ : Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2018. 92 с.

5. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід. Укладачі: Л. Антонюк, Н. Василькова, Д. Ільницький, І. Кулага, В. Турчанінова. Київ, 2016. 70 с.

6. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від «21» грудня 2017 р. № 1648). URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/proekty%20standartiv%20vishcha%20osvita/1648.pdf>.

7. Про вищу освіту: Закон України від 2014 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

8. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: *навч. посіб.* / за ред. І.Л. Холковської. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. 144 с.

Додаткова

9. Внукова Н., Пивоваров В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців з вищою освітою. URL: https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Vnukova_Pyvovarov.pdf

10. Капустін С.В. Модернізація освіти в контексті реалізацій компетентнісного підходу до формування цілісного світогляду молоді *Науковий вісник*. Харків: ХНПУ, 2017. Вип. 49. С. 57–68.

11. Клак І.Є. Теоретичні засади компетентнісного підходу в системі вищої професійної освіти. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/download/vs124/10.pdf>

12. Лічман Л., Михайленко Л., Косіцька О., Давиденко Н. Компетентнісний підхід у вищій освіті: виклики впровадження в теорії та практиці. 2025. № 8. С. 149–156.

13. Панфілов Ю., Фурманець Б. Компетентнісний підхід в освіті: досвід, проблеми, перспективи. *Теорія і*

практика управління соціальними системами. 2017. № 3. С. 55–67.

14. Погранична, Н. М., Савчук, Н. В., & Акопян, Г. М. Компетентнісний підхід у вищій освіті: інтеграція теорії та практики в підготовці фахівців. *Академічні візії*, 2025. 41. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15054718>

15. Прокопів Л., Салига Н., Стинська В. Формування етнокультурної компетентності студентської молоді України засобами музейної педагогіки. *Молодь і ринок*. 2025. #3 (235). С. 34–39.

16. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Гірська школа українських Карпат*. 2021. № 24. С. 100–104.

17. Стинська В., Яцишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.

18. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки науково-педагогічного працівника. *Освітні обрії*. 2021, № 1(52). С. 115–118.

19. Стинська В. Фасилітативна компетентність як складова професійної компетентності майбутнього соціального працівника. *Соціальна педагогіка*. 2024. # 4. С. 77 – 84. DOI: 10.12958/1817-3764-2024-4-77-84.

20. Стинська В., Салига Н., Процишин Н. Формування дослідницької компетентності студентів у закладі вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 69. Т.2. С. 149–152.

21. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя. :URL: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.

22. Фурдуй С. Компетентнісний підхід у вищій школі в Україні: розробка та впровадження ідей при підготовці фахівців соціономічної сфери. *Молодий вчений*. 2017. № 3 (43). С. 485–489.

23. Холоденко В. О. Компетентнісний підхід у вищих навчальних закладах: деякі теоретичні аспекти освітньої парадигми. *Наукові записки*. 2022. № 204. С. 268–274.

24. Шаров С. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості. *Науковий вісник МНУ імені Сухомлинського*. 2018. № 4. С. 194–199.

25. Шевцова О.М. Розвиток аутопсихологічної компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери засобами акмеологічних технологій. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 2. Т. 2. С. 114–119.

26. Шостаківська Н. Формування управлінської компетентності засобами інтерактивних технологій як ключовий фактор у професійному становленні майбутнього фахівця закладу вищої освіти. *Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України*. 2019. № 3 (18). С. 357–370.

27. Ягупов В., Свистун В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6871/Yagupov_Svy%60stun_KOMPETENTNISNY%60J_PIDXID.pdf?sequence=3&isAllowed=y

28. Мукан, N., Chubinska, N., & Zhongjun, G. (2023). Компетентнісний підхід у вищій освіті: основні поняття та категорії. *Академічні візії*, 2023. №17 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8177296>.

29. Stynska, V., Prokopiv, L. Bosa, V., Tymchenko, A., Bielikova, V., & Bezliudnyi, O. Formation of professional competence in the training of specialists in Ukrainian. *Revista Conrado*. 2024. v.20 (100). P. 322-334.

30. Rusyn H., Stynska V., Matsuk L., Korostelova Y., Stetsyk S. Efficiency of the project method in the development of professional competencies in future teachers. *Revista de la universidad del Zulia*. 3ª época. Año 12. N° 35, 2021. P. 303 – 321.

ДОДАТКИ

Додаток А

ПРОГРАМОВІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Компетентнісний підхід як методологічна парадигма сучасної вищої освіти.
2. Генеза компетентнісного підходу у світовому та українському освітньому просторі.
3. Поняттєво-категорійний апарат компетентнісного підходу.
4. Співвідношення понять «компетенція» і «компетентність».
5. Результати навчання у структурі компетентнісної моделі.
6. Ієрархія компетентностей у вищій освіті.
7. Інтегральна компетентність випускника ЗВО.
8. Загальні компетентності: зміст і значення.
9. Спеціальні (фахові) компетентності.
10. Національна рамка кваліфікацій: структура і дескриптори.
11. Узгодження НРК зі стандартами вищої освіти.
12. Стандарт вищої освіти як інструмент реалізації компетентнісного підходу.
13. Логіка «НРК – стандарт – освітня програма – дисципліна».
14. Освітньо-професійні та освітньо-наукові програми у компетентнісному вимірі.
15. Програмні результати навчання: принципи формулювання.

16. Таксономія Блума у формулюванні результатів навчання.
17. Компетентісно орієнтований силабус.
18. Формалізація компетентностей: ризики та шляхи подолання.
19. Компетентнісний підхід у системі забезпечення якості освіти.
20. Внутрішня система забезпечення якості в ЗВО.
21. Академічна доброчесність у контексті компетентісної моделі.
22. Професійна компетентність науково-педагогічного працівника: сутність і структура.
23. Педагогічна компетентність викладача ЗВО.
24. Дидактична та методична компетентності.
25. Комунікативна компетентність у професійній діяльності викладача.
26. Фасилітаційна компетентність та організація освітньої взаємодії.
27. Управлінська компетентність викладача вищої школи.
28. Дослідницька компетентність науково-педагогічного працівника.
29. Методологічний компонент дослідницької компетентності.
30. Публікаційна активність і наукометричні показники.
31. Інформаційна компетентність викладача ЗВО.
32. Цифрова компетентність у системі професійної діяльності.
33. ІКТ як засіб реалізації компетентісного підходу.
34. Проективна компетентність викладача.

35. Проектна діяльність у системі професійної компетентності НПП.
36. Рефлексивна компетентність як механізм професійного розвитку.
37. Самооцінювання та саморегуляція у професійній діяльності.
38. Компетентнісний підхід у проектуванні освітніх програм.
39. Критерії та індикатори сформованості компетентностей.
40. Моніторинг рівнів сформованості компетентностей.
41. Компетентнісно орієнтовані методи навчання.
42. Інтерактивні технології формування компетентностей.
43. Інноваційні освітні технології у вищій школі.
44. Інтернаціоналізація вищої освіти та компетентнісний вимір.
45. Академічна мобільність у системі професійного розвитку викладача.
46. Зарубіжні моделі формування професійної компетентності НПП.
47. Безперервний професійний розвиток викладача у компетентнісній парадигмі.
48. Стратегічне управління формуванням професійної компетентності НПП.
49. Компетентнісний профіль сучасного викладача закладу вищої освіти.
50. Перспективи розвитку компетентнісного підходу у вищій освіті України.

Додаток Б

Загальна система оцінювання курсу

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтинговий показник	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	
		Екзамен, диф.залік, курс роб.(проект), практика	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
64-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-63	E (задовільно)		
35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	Незараховано
1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Розділ 1. Структура програми навчального курсу	4
Розділ 2. Теоретичний змістовий модуль	6
Розділ 3. Практичний змістовий модуль	9
Розділ 4. Самостійна робота.....	48
Список використаних джерел	51
Додатки	56

Навчально-методичне видання

Вікторія Стинська

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ
ОСВІТІ**

Навчально-методичні рекомендації

Підписано до друку 22.03.2025 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний
Обл.-вид. арк. 2,0

Наклад 100. Зам. 29

Видавництво «НАІР», м. Івано-Франківськ,
вул. Височана, 18